

Interne Academie: een lerende cultuur vóór en dóór leraren

Op het Martinuscollege hebben leraren een Interne Academie opgezet. Hierbij verzorgen leraren scholing voor andere leraren, gebaseerd op onderzoek en literatuur. Een lerende cultuur vóór en dóór leraren dus. Schoolleider Bert Haalboom en docent Cathy Baars vertellen over het ontstaan van de Interne Academie, geleerde lessen en toekomstdromen.

Bert Haalboom werkt sinds veertien jaar op het Martinuscollege in Grootebroek, waarvan het laatste jaar als schoolleider vwo-bovenbouw. Hij vertelt dat de Interne Academie een lange aanloop had. "Het is een verhaal in veel stappen. Het begon ermee dat we werkten in 50-minuten lessen, dat voelde beknellend.

Elke keer als we iets nieuws wilden organiseren, was het gevolg dat andere lessen uitvielen."

Wat volgde waren experimenten met andere onderwijssystemen en een terugval naar het oorspronkelijke systeem. Uiteindelijk ging een ontwikkelteam aan de slag om een onderwijssysteem uit te denken, waarmee de school in 2020 voor de bovenbouw van havo en-

"Elke keer als we iets nieuws wilden organiseren, was het gevolg dat andere lessen uitvielen."

Bert Haalboom, schoolleider



vwo startte. Hierin zitten lessen van veertig minuten en twee flexuren per dag. Bert: "Collega's moesten hun lessen anders gaan indelen. Leraren konden de flexuren gebruiken voor een extra vragenuur of een practicum. Ook ontstonden er blokuren van 80 minuten. Dat was schakelen, ook omdat het midden in de coronaperiode was. Het ontwikkelteam bedacht toen het idee om leraren intern te scholen in hoe ze hiermee het beste konden omgaan. Een deel van de collega's van het ontwikkelteam ging toen verder met de Interne Academie."

SCHOLING OP BASIS VAN LITERATUUR EN ONDERZOEK

Cathy Baars, docent natuurkunde, is een van de vier oprichters van de Interne Academie. Zij is vanaf het begin betrokken bij de ontwikkeling van een onderwijssysteem. Cathy volgde eerder de training 'Evidence informed teaching and learning', gegeven vanuit het project Linpilcare. Deze methodiek wilden ze ook gebruiken als basis voor de Interne Academie. Kern van de Interne Academie is dat de leraren scholing voor andere leraren verzorgen. Dat doen ze op basis van bestaande literatuur, onderzoek en werkmethoden waar ze eerst zelf doorheen gaan om er vervolgens een sessie over te geven. Hiermee organiseren ze een lerende cultuur in de school.

VAN MOEIZAME START NAAR BREED ENTHOUSIASME

Cathy vertelt dat de start van de Interne Academie moeizaam was. Cathy: "Vanwege corona waren de eerste sessies die we organiseerden online. De sfeer was vaak niet goed. Mensen waren soms ineens offline omdat een computer was uitgevallen. Maar ook de artikelen die we aanreikten om te lezen, sloten niet goed aan bij de behoefte."

Het jaar erop koos de Interne Academie daarom voor een andere aanpak. In plaats van dat leraren artikelen moesten lezen, werd de theorie

in korte stukken uitgelegd tijdens de sessies. Ook kozen ze voor activerende werkvormen zoals rollenspellen en andere activiteiten die passen bij een professionele leergemeenschap. Cathy: "Op deze manier konden collega's zelf ontdekken wat wel en niet werkt. Ook keken we naar manieren om leraren niet af te schrikken. Zo spraken we niet meer over 'onderzoeken', maar over 'experimenteren'. Toen we aan het eind van het tweede jaar vroegen of we moesten doorgaan, was het antwoord volmondig: 'Ja!'. We kregen van leraren terug dat de sessies de weinige momenten zijn dat we écht samenwerken aan beter onderwijs." Bert vult aan: "Door de sessies oefenen leraren met situaties die zich voor doen in de klas en ze hebben praktische tools in handen om in te zetten."

In principe is de Interne Academie een verplicht onderdeel voor leraren, alhoewel dit wel een aandachtspunt blijft. Cathy: "Als een docent naar de tandarts moet, dan ga je eerder tijdens een sessie van de Interne Academie dan tijdens een les. De praktijk is soms weerbarstig." Toch ontbreekt het niet aan enthousiasme. Cathy: "Toen vorig jaar iemand van de Interne Academie stopte, meldde zich spontaan iemand aan. Mensen willen graag meedoen."

DE SCHOOLLEIDER ALS FACILITATOR

Wekelijks komen de vier leraren bijeen om de sessies van de Interne Academie voor te bereiden. Cathy: "Aan het begin van het jaar stellen we jaarplan op. We richten ons op het organiseren van vier tot zes sessies per jaar. We brainstormen, lezen literatuur en maken de vertaalslag naar de praktijk. En we zoeken altijd naar ludieke en activerende werkvormen."

De schoolleiding is ook zijdelings betrokken bij de voorbereidingen. Bert: "Scholing is onderdeel van onze professionaliseringstrategie, de Interne

Academie sluit hier goed bij aan. Door de richting van de school te koppelen aan de wensen van de collega's, krijgen we scholing die niet alleen bijdraagt aan de ontwikkeling van de individuele leraar, maar ook aan de school als geheel. Daarnaast heb ik een faciliterende rol. Ik zorg ervoor dat de leraren de tijd en ruimte krijgen om deze professionalisering voor te bereiden en te organiseren."

"Door de richting van de school te koppelen aan de wensen van de collega's, krijgen we scholing die niet alleen bijdraagt aan de ontwikkeling van de individuele leraar, maar ook aan de school als geheel."

Bert Haalboom, schoolleider

ELK JAAR EEN ANDER ONDERWERP

Elk jaar staat een ander onderwerp centraal. Cathy: "Het eerste jaar richtten we ons op hoe je flexuren en 80-minutenlessen kan inrichten. Het tweede jaar was gericht op leerlingbegeleiding. Dit jaar gaat het over breinvriendelijk werken. Welke technieken kun je bijvoorbeeld gebruiken om de mindset van een individu te verbeteren?"

Ook de schoolleiding kan onderwerpen aandragen om bijvoorbeeld schoolontwikkeling in goede banen te leiden. Bert: "Ik heb gevraagd of de Interne Academie wil meedenken over kernteams waarmee we willen starten. Hoe kunnen

we autonomie bij de teams leggen? Hoe kom je tot een professionele samenwerking?" Cathy vult aan: "We geven samen vorm aan hoe de kernteams aan de slag kunnen. We hebben eerst geïnventariseerd wat collega's belangrijk vinden. Vervolgens hebben we een poster gemaakt met de speerpunten en waarden van het team. Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen zoals hoe je met een collega omgaat die tijdens een vergadering zit te typen."

Bert: "Je ziet de sessies van de Interne Academie terug in de praktijk. Leraren kunnen nu beter op een coachende manier gesprekken voeren met leerlingen. Daarnaast zie ik dat de kernteams meer gericht zijn op samenwerking."

KLANKBORDGROEP VOOR SCHOOLLEIDING

De Interne Academie is dus ook een klankbordgroep waarmee de schoolleiding kan sparren. Bert: "Je staat op deze manier toch niet helemaal alleen bij het nemen van beslissingen. Ik kan wel een proces in mijn hoofd hebben, maar ik heb ook niet de waarheid in pacht. In de Interne Academie zitten mensen die meedenken, dan kun je er samen een traject van maken."

De Interne Academie helpt bovendien bij het creëren van draagvlak bij veranderingen in de school, aldus Bert. "Collega's krijgen nu van meerdere kanten informatie. Vanuit mij, vanuit de nieuwsbrief, maar ook vanuit de Interne Academie. Het is een manier om informatie beter in de teams ingebed te krijgen. Andersom weet ik ook beter wat er speelt bij collega's."

SAMEN LEREN

Samen leren staat centraal tijdens de sessies. Cathy: "We beginnen altijd met een energizer.

Daarna behandelen we een blokje theorie gevolgd door een actieve werkvorm. Zo kregen collega's laatst een kaartje met een mindset erop. Aan de hand daarvan moesten ze samen een toren bouwen. Laatst hebben we het spel 'School in Beweging' van Voortgezet Leren gespeeld. We sluiten af met het samen opstellen van een richtlijn."

Bert: "De collega's van de Interne Academie staan erom bekend dat ze dingen goed uitzoeken."

"Toen we aan het eind van het tweede jaar vroegen of we moesten doorgaan, was het antwoord volmondig: 'Ja!'."

Cathy Baars, docent natuurkunde

Inhoudelijk zitten de sessies goed in elkaar, en er wordt gelachen. De praktijkvoorbeelden herken je, omdat het op je eigen school afspeelt." Als schoolleider is Bert er niet altijd meer bij, iets wat Cathy betreurt. "De schoolleiding geeft als reden dat we op deze manier in alle openheid kunnen praten. Maar als ze er wel bij zouden zijn, geven ze meer het signaal af dat ze staan achter wat wij doen."

TOEKOMST

Op de vraag hoe Bert de toekomst ziet, antwoordt Bert: "Wellicht dat ieder kernteam een eigen Interne Academie heeft. Dat hoeft niet per se een vaste groep mensen te zijn, maar dat in ieder geval de vragen uit de teams gefaciliteerd worden. Het ultieme doel is dat we uiteindelijk geen Interne Academie meer nodig hebben, dat mensen het onderling met elkaar regelen. Maar nu is het fijn om de Interne Academie als motor te hebben." Cathy is daarover sceptischer: "Het zou fantastisch zijn als iedereen op basis van onderzoek samen

gaat leren, maar mensen moeten ook niet opnieuw het wiel uitvinden. Een Interne Academie is een goede plek om ideeën te bundelen."

KWESTIE VAN DOEN

Een tip die Cathy voor scholen heeft die ook een lerende cultuur willen stimuleren: ga niet te hard. "Tast goed af wat de behoefte is van de school. Als je je helemaal verdiept in een onderwerp en de school is er niet aan toe, dan krijg je het niet van de grond. Een Interne Academie moet ook goed aansluiten bij de toekomstvisie van de school, dat het is ingekaderd. Ook de schoolleiding moet actief betrokken zijn."

Verder is het vooral een kwestie van doen. Cathy: "Ga aan de slag. Zoek een groep mensen bij elkaar die enthousiast is, die van wanten weet. Als je de juiste mensen bij elkaar hebt, dan levert dat iets moois op waar de hele school wat aan heeft."